

Q&A voor gemeenten

Schoon en Emissieloos Bouwen

Waarom schoon en emissieloos bouwen?

Het programma Schoon en Emissieloos Bouwen roept gemeenten op om vooral actief aan de slag te gaan met deze transitie. Daarbij zijn we ons er terdege van bewust dat gemeenten al heel veel op hun bordje hebben. Toch vragen we om jullie aandacht en inzet voor SEB. En er is ook geld beschikbaar voor gemeenten in het kader van SEB. Veel informatie is te vinden op de website opwegnaarseb.nl.

Emissies zoals stikstof, CO2 en fijnstof zijn schadelijk voor de natuur, het klimaat en de gezondheid. De overheid heeft doelen en ambities opgesteld om ervoor zorgen dat de emissies omlaaggaan. Deze staan in het [Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering \(PSN\)](#), het [Klimaatakkoord](#), de [strategie Klimaatneutrale en Circulaire Infraprojecten](#) en het [Schone Lucht Akkoord](#). Het programma SEB zet zich in om deze op het gebied van de werk-, voer- en vaartuigen in de bouw te behalen. Daarnaast is op 1 januari van dit jaar de Omgevingswet in werking getreden en daarmee ook het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Vanaf dat moment zijn initiatiefnemers van bouw- en slooprojecten verplicht om maatregelen te nemen die de uitstoot van stikstof beperken.

Zijn er meer redenen om actief mee te doen?

Stappen zetten is nu dus al verplicht, meedoen betekent voor gemeenten ook dat ze geleidelijk kunnen meegroeien met een ontwikkeling die in de toekomst alleen maar in belang zal toenemen. Als gemeente sta je dan in 2030 niet voor de opgave om in één keer alles zero-emissie te moeten uitvragen. De inzet van emissieloze machines en ander bouw materieel kan daarnaast een oplossing bieden voor de beperkte mogelijkheden om werken uit te laten voeren in de omgeving van Natura 2000-gebieden vanwege te hoge stikstofdeposities. Gezamenlijk optrekken van alle overheden - Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen - geeft de markt zekerheid om te kunnen investeren in elektrificatie en is essentieel voor de duurzame ontwikkeling. En voor de omwonenden betekent emissieloos bouwen minder uitstoot, minder geluid en minder trillingen. Zij waarderen dit zeker, net als de medewerkers van de bouwbedrijven die de werken uitvoeren.

Evaluatie HOV (hoogwaardig openbaar vervoerverbinding) 't Gooi – 2022

"De projectmanager en de machinist gaven beiden aan dat de kraan alle werkzaamheden naar verwachting uitgevoerd heeft, conform een conventionele kraan. Het werd als een voordeel ervaren dat de kraan geen uitstoot heeft en beduidend stiller is, zowel voor de medewerkers op de bouwplaats als voor omwonenden. De kranen zijn namelijk op korte afstand van woningen in de Oosterengweg ingezet."

Is er al veel ervaring mee opgedaan?

Jazeker, er zijn al veel [voorbeeldprojecten](#). Daaruit blijkt dat er al geruime tijd emissieloos materieel wordt ingezet bij projecten. De voorbeelden gaan wat gemeenten betreft van Harderwijk tot Eindhoven en Amsterdam. Alle provincies en waterschappen en ook andere opdrachtgevers in de bouw zijn actief op dit gebied, want mede-ondertekenaar van het convenant SEB, waarover later meer.

Uit: Harderwijk.nieuws.nl

Andries Nieuwenhuis, gemeente Harderwijk: "We vinden het belangrijk om samen met de aannemer 'het nieuwe werken' vorm te geven. Het emissieloos werken evalueren en controleren we na elke fase. Zo verbeteren we het proces. De opgedane kennis kunnen we gebruiken voor andere werken in Harderwijk. En we hopen dat meer organisaties in Nederland de duurzame bouwhandschoen op gaan pakken."

Wat moet ik doen als ik met SEB aan de slag wil?

Schoon en emissieloos bouwen betekent steeds schoner bouwmaterieel inzetten, volgens een traject waarin je langzaam maar zeker naar emissieloos bouwen gaat. Je mag sneller, maar nu al een (extra) stapje zetten om uiteindelijk te komen tot emissieloos is voldoende. Voldoende om de eigen lokale ambities invulling te geven. En nodig voor de wettelijke eisen voortkomend uit de nieuwe Omgevingswet. En het biedt perspectief naar je eigen regionale marktpartijen. Om gemeenten te helpen is een ingroeipad gemaakt. Het ingroeipad betekent een geleidelijke overgang naar emissievrij, waarbij de kleinste machines als eerste volledig uitstootvrij worden. Door deze methodiek is de overstap naar volledig emissievrij betaalbaar voor opdrachtgevers en haalbaar voor opdrachtnemers.

Het ingroeipad of stappenplan is te vinden in de [routekaart SEB](#), lees m.n. hoofdstuk 3.6 (pagina 25 e.v.) over de emissie-eisen voor de verschillende typen bouwmaterieel. De tabellen laten zien hoe de eisen langzaam strenger worden.

Je kunt je verder oriënteren door een kijkje te nemen op de website [opwegnaarseb.nl](#), erover te praten met collega's, ook van andere gemeenten in je regio, of de basistraining SEB te volgen. Voor meer informatie over de basistraining kun je terecht bij de relatiemanager voor gemeenten [Eric-Jan de Haan](#), of je kunt je direct [aanmelden](#).

Vraagt SEB om een extra inspanning van mijn gemeente?

Verandering kost altijd meer inspanning dan blijven doen wat je altijd deed. Alle lagen van de organisatie moeten aan de nieuwe werkwijze wennen en zich erop aanpassen. Het initiatief kan komen van een duurzaamheidsadviseur, projectleider, ingenieursbureau, of een inkoper, maar op en gegeven moment moet iedereen zijn rol pakken. Je gaat met lokale aannemers in gesprek over wat haalbaar is. De beschikbaarheid van laadinfra moet worden verkend en/of geregeld. Kennis halen bij gemeenten die er al mee bezig zijn en samen optrekken met omliggende gemeenten helpt om de eerste stappen te zetten. Tegenover de vele maatschappelijke voordelen van schoon en emissieloos bouwen staat dat het ook meer kan kosten. De ervaring in bijvoorbeeld de gemeente Eindhoven leert echter al dat het niet per definitie duurder hoeft te zijn. Als opdrachtgever heb je hier invloed op. Oefen met een project waarbij voldoende laadinfra beschikbaar is en elektrisch materieel wordt ingezet dat al in ruime mate bij bouwbedrijven aanwezig is. Dit beperkt eventuele meerkosten.

Uit: www.schoneluchtakkoord.nl

Vieve Smulders, gemeente Eindhoven: "Groot materieel is nog moeilijk beschikbaar, dat is nog heel duur. Maar binnenstedelijk gebruiken we dat nauwelijks."

"Als je een projectareaal per jaar bekijkt, zit de impact juist in het kleine, middelkleine en middelgrote materieel. Daar focussen we ons echt op."

"En die miniloaders en minigravers zijn betaalbaar en haalbaar. Sommige zijn zelfs al goedkoper, ook vanwege de subsidies, omdat elektriciteit goedkoper is en omdat ze prima te produceren zijn."

Voor gemeenten die het convenant SEB tekenen staat een ondersteuningsteam klaar. Om de bestuurders mee te nemen staat er op de website een concept van een [bestuurlijke oplegger](#) voor besluitvorming in het college. Overigens helpt dit ondersteuningsteam ook graag met het opstellen van het collegevoorstel dat naadloos aansluit bij de specifieke gemeentelijke situatie.

Met het ondertekenen van het convenant SEB hoeven gemeenten niet meteen alle (bouw)werken emissieloos te laten uitvoeren. Een gemeente die het convenant SEB ondertekent zegt toe geleidelijk de emissie-eisen voor bouwmaterieel uit de routekaart toe te passen bij de aanbesteding van bouw-, onderhouds- en slooprojecten. Hierbij kan een gemeenten kiezen voor een basisniveau of een ambitieus niveau. Als er door de gemeente zelf geen aanvullende eisen zijn gesteld, voldoe je door het ondertekenen en uitvoeren van het convenant aan de wettelijke eisen van het Bbl.

Welke ondersteuning krijg ik na het tekenen van het convenant SEB?

Gemeenten die het convenant SEB tekenen krijgen praktische en financiële ondersteuning bij de overgang naar schoon en emissieloos bouwen. Ook in de opmaat naar ondertekening kun je een beroep doen op praktische ondersteuning.

De praktische ondersteuning kan o.a. het volgende omvatten:

- Het uitvoeren van een Quick Scan in de regionale markt bij aannemers om te zien wat de stand en ingroeijsnelheid van schoon materieel is.
- Ondersteuning bij het opstellen of aanscherpen van de inkoopstrategie van de gemeente, op basis van voorbeelden van andere gemeenten. Dit maakt dat het extra tijdsbeslag in verband met het formuleren van zero-emissie inkoop-eisen aan de markt, beperkt is.
- Check op eigen inschatting van benodigde laadvermogen in een bouwproject en advies over slimme maatregelen om met een lagere capaciteit uit te kunnen.
- Het delen van overige kennis, handreikingen en praktische tools.

Financiële ondersteuning is er in de vorm van een Specifieke Uitkering voor medeoverheden bij projecten waarbij emissieloos bouwmaterieel wordt ingezet. Een gemeente moet vóór eind juni 2024 tekenen, wil deze voor de bijdrage in 2025 in aanmerking komen. De tegemoetkoming betreft een deel van de extra kosten die medeoverheden eventueel maken voor het uitvragen van emissieloos materieel voor - kort gezegd - bouwwerkzaamheden voor infrastructuur. Niet-infrastructuurgerelateerd werk als woningbouw valt erbuiten.

De opening van de SPUK-regeling voor de gemeenten die in 2023 hebben getekend, is verwacht op 16 april 2024. Lees [meer informatie](#). Op 9 april is er een [webinar](#) over de SPUK-regeling. Deze is ook interessant als een gemeente overweegt dit jaar te gaan ondertekenen.

Meer informatie

Vragen? Of weet je al dat jouw gemeente het convenant SEB wil gaan tekenen? Mail dan naar de relatiemanager voor gemeenten [Eric-Jan de Haan](#).